

Het nieuwe schoolplein. In het najaar kleuren de bomen en vaste planten op het plein geheel geel en wit. Beeld MWA Hart Nibbrig

Schooltransformatie mbo Nimeto in Utrecht door Maarten van Kesteren voltooid, nog 5000 scholen te gaan

Afke Laarakker | Gepubliceerd: 23 okt. 2023 | Gewijzigd: 26 okt. 2023

Stichting Mevrouw Meijer wil de afbraak van naoorlogse scholen voorkomen én wil architecten zonder scholenbouwervaring een kans geven. Maarten van Kesteren bewijst met zijn ontwerp voor het mbo Nimeto dat dit tot prachtige resultaten kan leiden.

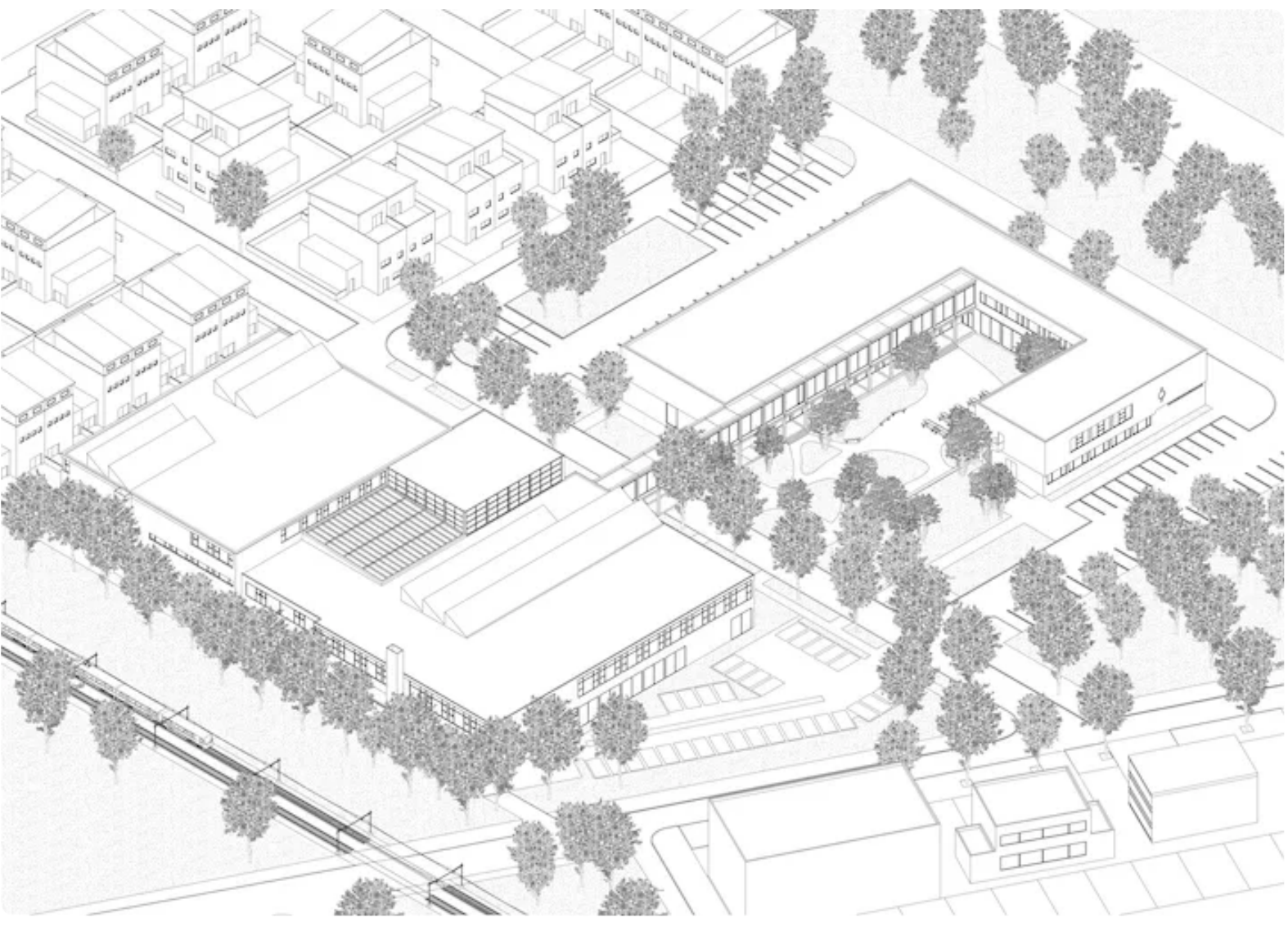
📺 Geef cadeau | 🗑️ Delen

Op de binnenplaats van het mbo Nimeto in Utrecht bloeien de gele bloemen en planten. Het plein wordt omsloten door de glazen gevels van de school, een loopbrug en een arcade. Vóór de transformatie stonden hier auto's van docenten en buurtbewoners. Slechts enkele ramen prikten door de gesloten gevel en hadden zicht op de binnenplaats. Nu is de plek het hart van de school, maar ook van het onopvallende wijkje in de Zeeheldenbuurt. De transformatie is een ontwerp van Maarten van Kesteren. En het meest recente project dat tot stand kwam dankzij Stichting Mevrouw Meijer die als doel heeft naoorlogse scholen nieuw leven te geven.

Opknapbeurt

'In Nederland heeft bijna de helft van de 10.000 scholen een opknapbeurt nodig', vertelt Wilma Kempinga, kunsthistorica en oprichter van Mevrouw Meijer. Ze is niet de enige die de opgave benadrukt, ook onderwijsorganisaties maken zich zorgen. Zeker nadat in mei in Rotterdam 'een betonblok uit het plafond van een school viel'. In september schreven de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), de PO-Raad (primair onderwijs) en de VO-Raad (voortgezet onderwijs) een brief aan het ministerie van Onderwijs. Ze roepen op om haast te maken en geld beschikbaar te stellen.

'Het gevaar is dat ons naoorlogs erfgoed straks verdwijnt onder een laag isolatiemateriaal', waarschuwt Kempinga. Of erger. Ze worden helemaal afgebroken. 'Op vooroorlogse scholen zijn schoolbesturen en gemeenten meestal zuinig, maar voor gebouwen van daarna geldt dat niet. Dat is zonde want het zijn constructief, ruimtelijk en functioneel uitstekende gebouwen, die alleen vaak al jarenlang slecht worden onderhouden. Schoolbesturen grijpen snel naar nieuwbouw. Niet alleen het gebouw zelf gaat zo verloren. De oude gebouwen liggen vaak in woonwijken, maar worden dan verplaatst naar de randen van de stad.'

De school bevindt zich in vijf bouwdelen, gescheiden door een straat. Een nieuw bouwdeel en plein verbinden de gebouwen. Beeld Maarten van Kesteren

Van ratjetoe naar licht, rust en ruimte

'Voor de renovatie was het Nimeto een aan elkaar geknoopt geheel van stijlen en elementen, kleuren, werkstukken van studenten en meubilair. Het was een gezellig gebouw, maar structuur en eenheid ontbraken', vertelt teamleider styling, interieur en vormgeving Jim Houtkamp. Hij was betrokken bij de selectie van architect en zat daarna in het bouwteam.

Het Nimeto is een mbo-school voor ruimtelijke beroepsopleidingen. De kern van het gebouw bestaat uit twee vakscholen ontworpen door Piet Dingemans en Rein Fledderus uit 1968 en 1972. Verbouwingen en aanbouwen maakten de school in de loop van de tijd onoverzichtelijk. De directie wilde het een nieuwe, heldere indeling geven. In 2018 vroeg de school Mevrouw Meijer ontwerpend onderzoek te doen, juist omdat de stichting nadrukkelijk kiest voor architecten zonder ervaring met scholenbouw. 'We wilden graag een jonge hond een kans geven, zoals we hopen dat ook met onze leerlingen gebeurt', zegt Houtkamp. Uit drie voorstellen kozen de docenten het ontwerp van Maarten van Kesteren. Hij was destijds 35 jaar en had geen ervaring met grote projecten.

Van Kesteren bracht in de school structuur aan door te focussen op vier centrale ruimtes. Hij maakte de kelder licht en ruimtelijk dankzij een vide, gaf de kantine een opfrisbeurt en maakte een grote, lichte studieruimte in het talencentrum. Ten slotte besteedde Van Kesteren veel aandacht aan de tuin die het hart van het gebouw vormt. De ruimtes functioneren als ankerpunten voor wie door het gebouw dwaalt, leggen verbindingen en voegen ruimte toe aan het gebouw. Dankzij de grote vide komt er daglicht binnen in kelder waar de praktijkruimte voor etalage-inrichting zit. De loopbrug eindigt in een nieuwe gang, de route knoopt de vier centrale ruimten aan elkaar.

Eerste verdieping van het verbindende bouwdeel. Beeld MWA Hart Nibbrig

Saaie kleuren, maar prachtig licht

Binnen deze nieuwe hoofdstructuur wilde Van Kesteren nadrukkelijk rust bewaren door ingetogen kleuren en materialen zoals hout te gebruiken. De tuin wisselt gedurende het seizoen van kleur, maar altijd is één kleur dominant. Nu is dat geel. 'Sommige docenten vinden het kleurgebruik maar saai', zegt Houtkamp. De sfeer van de oude school, met overal kleur, komt niet meer terug. Maar Houtkamp ziet ook dat docenten langzaam aan de nieuwe architectuur wennen. Daarnaast zijn nog niet alle mogelijkheden benut zegt hij: 'Binnen de lokalen hebben docenten vrijheid om kleur toe te voegen en studentenwerk op te hangen. Daarnaast zijn ook de expositiepanelen en -ruimten nog niet in gebruik.'

Van Kesteren legt in de vier centrale ruimtes de nadruk inderdaad niet op kleur, maar op bijzondere constructieve elementen en het daglicht. Zo ontwierp hij een opvallende houten constructie om de nieuwe gevel te ondersteunen. Dat was nodig omdat de vloer die zorgde voor stabiliteit werd verwijderd om ruimte te maken voor de vide. De nieuwe houten kolommen kruisen de bestaande betonnen draagconstructie. Het effect is speels en bevreemdend, zwaar en licht tegelijk. Schaduwen spelen tussen de kolommen dankzij het zonlicht dat via hoge nieuwe ramen binnenvalt.

De houten constructie en windverbanden houden de kelderwand op zijn plek. Beeld MWA Hart Nibbrig

Minimale middelen

Aan de houten constructies, de nieuwe gevel, de slimme verbindingen en de weelderige tuin, is het niet af te lezen, maar Nimeto was een goedkoop project. De prijs per vierkante meter was €770. Van Kesteren zette de ontwerpinterventies heel bewust in: hij pakte de hoofdstructuur rigoureus aan en bracht ventilatiesystemen op orde. De lokalen en gangen daarentegen kregen juist een lichte opknapbeurt. De vloeren en de lambrisering zijn opgefrist, maar de plafonds vrijwel onbewerkt. Dat nieuwbouw goedkoper zou zijn spreekt Kempinga dan ook tegen. Ter vergelijking: de nieuwbouwnorm van het VNG is €2700 per vierkante meter en kan oplopen tot €3700. 'Bovendien geeft transformatie veel minder CO₂-uitstoot dan nieuwbouw. Het duurt zeker dertig jaar voordat je dat hebt gecompenseerd', zegt ze.

Goedkoper, minder CO₂-uitstoot, erfgoed blijft behouden en jonge architecten krijgen een kans. De voordelen van de werkwijze van Mevrouw Meijer lijken groot. Als dit zo'n succesformule is, waarom gaan dan niet alle scholen zo te werk? Kempinga zucht als ze de vraag krijgt voorgeschoteld, 'regelgeving en een slechte interpretatie van die regels', zegt ze. Scholen moeten bouwprojecten Europees aanbesteden. De exacte regels verschillen per stad. Het traject van Mevrouw Meijer mag niet overal, daarom durven niet alle scholen eraan te beginnen. 'Zelfs als we al begonnen zijn, moeten we een project soms alsnog afblazen, dat is heel pijnlijk.' Ze hoopt dat ze dankzij goede voorbeeldprojecten een lans kan breken voor nieuwe regels.

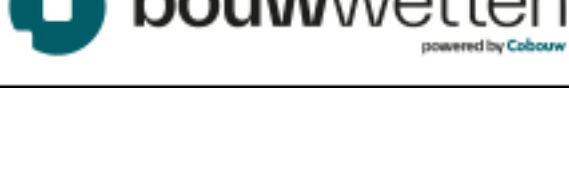
In de nieuwe gang rondom de binnenplaats van het Nimeto maken twee studenten portretfoto's van elkaar. De belichting is goed: de zon schijnt door de glazen gevel naar binnen. Buiten staat een groepje studenten lachend op het plein. De school bruist en dat is dankzij het ontwerp van Van Kesteren voor iedereen zichtbaar.

Een nieuw bouwdeel en plein verbindt de schoolgebouwen, gescheiden door een straat. Beeld MWA Hart Nibbrig

Hoe ziet het borgingsplan er uit?

Check **Bouwwetten**. Voor de zekerheid

vmn media

Hier adverteren?

Bekijk onze advertentiemogelijkheden en bereik jouw doelgroep

Met VMN media bereik je méér

Ontdek de mogelijkheden